

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULATORIT PËR ENERGJI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE

Raport Konsultativ

Përshtatjet vjetore të Të Hyrave të Lejuara Maksimale për KEDS

(Prill 2020 - mars 2021)

DEKLARATË

Ky Raport Konsultativ është përgatitur nga ZRRE me qëllim të informimit të palëve të interesit.
Raporti nuk paraqet Vendim të ZRRE-së dhe nuk duhet të konsiderohet si i tillë.

Shkurt 2020

Përmbajtja

1	Hyrje	3
2	Përshtatja e të Hyrave të Lejuara Maksimale	4
3	Bilanci i Energjisë Elektrike	4
3.1	Vlerësimi i Bilancit të Energjisë Elektrike të Realizuar dhe të Parashikuar	4
4	Përshtatjet e rregullta	6
4.1	Përshtatjet për normën e inflacionit.....	6
4.2	Përshtatjet për kostot e bartshme	7
4.3	Përshtatjet e kostove të humbjeve.....	7
4.4	Përshtatjet për të hyrat jo tarifore	8
4.5	Përshtatjet për faktorin korigjues të të hyrave	8
5	Propozimi për të Hyrat e Lejuara Maksimale të OSSH-së	9

1 Hyrje

Zyra e Rregullatorit për Energji (ZRRE) aktualisht është duke kryer Përshatjet e Rregullta Vjetore për të Hyrat e Lejuara Maksimale (MAR) që do të mbulohen nga Kompanitë e Rregulluara. Në këtë proces, ZRRE-ja do të bëjë propozimin fillestar për MAR-in e azhurnuar për Operatorin e Sistemit të Transmetimit dhe Tregut (OST/OT, KOSTT), Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes (OSSH, KEDS) dhe Furnizuesin me Shërbim Universal (FSHU). Ky vlerësim fillestar bazohet në propozimet e dorëzuara nga kompanitë e rregulluara si dhe vendimet për Të Hyrat e Lejuara Maksimale për periudhën rregullative 2018-2022.

Rregullimi i Çmimit është mjet që përdoret nga ZRRE në mënyrë që të përcaktohen Të Hyrat e Lejuara Maksimale – MAR, të cilat Kompanitë e Rregulluara do t'i mbledhin për ofrimin e shërbimeve të rregulluara. MAR caktohet në nivelin që mundëson të licencuarit e rregulluar t'i mbulojë kostot e arsyeshme operative dhe të mirëmbajtjes së aseteve të tyre dhe të realizojnë kthim të arsyeshëm në investimet e tyre. Gjithashtu, ZRRE përcakton caqe të efikasitetit dhe caqet për zvogëlimin e humbjeve, përmirësimin e performancës, të cilat synojnë ngritjen e efikasitetit operativ të kompanive dhe të ofrojnë nxitje për arritjen e caqeve apo ndëshkime nëse kompanitë dështojnë t'i arrijnë ato.

Vlerat bazë për komponentët e MAR janë përcaktuar në Shqyrtimin Periodik të bërë në vitin 2018 dhe mbesin të vlefshme për një periudhë pesëvjeçare. Shqyrtimi aktual ka të bëjë me vlerësimin e propozimeve për MAR të paraqitura nga kompanitë e rregulluara, duke marrë në konsideratë edhe të dhënat aktuale të vitit 2019, në mënyrë që të vijmë deri te përcaktimi i të hyrave për vitin relevant tarifor 2020. Ky shqyrtim vlerëson nëse propozimet e të licencuarve janë llogaritur në përputhje me kërkesat ligjore.

ZRRE fton kompanitë e licencuara, konsumatorët dhe të gjitha palët tjera të interesit, që të japin kontributin e tyre në këtë proces, duke shqyrtuar dhe komentuar të dhënat dhe pikëpamjet e paraqitura në këtë Raport Konsultativ, në mënyrë që vlerësimi të jetë i saktë për të Hyrat e Lejuara Maksimale për Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes (OSSH/KEDS). Këto raporte duhet të analizohen, duke ju referuar gjithashtu edhe raporteve përfundimtare të Shqyrtimit Periodik 2018-2022.

Palët të cilat dëshirojnë të paraqesin komentet e tyre eventuale rreth propozimeve të ZRRE-së ftohen që të dorëzojnë komentet e tyre me shkrim në postën elektronike ero.pricing-tariffs@ero-ks.org jo më vonë se **4 mars 2020**. Gjithashtu, komentet mund të dërgohen me postë në adresën:

Zyra e Rregullatorit për Energji
Departamenti për Tarifa dhe Çmime
Rr. Dervish Rozhaja Nr. 12, Prishtinë, 10000, Kosovë

Dokumentet Relevante

Vlerësimi përfundimtar i MAR të OSSH në kuadër të procesit të Shqyrtimit Periodik – Vlerësim i detajuar	http://ero-ks.org/2018/Raportet/Pergjigje%20ndaj%20komenteve%20te%20KEDS_PRR2_final.pdf
---	---

Aplikacioni i KEDS-it për vitin 2020

<http://www.ero-ks.org/2020/Tarifat/Aplikimi%20i%20OSSH-se%20per%20MAR-in%20e%20vitet%202020.pdf>

2 Përshtatja e të Hyrave të Lejuara Maksimale

Bazuar në Rregullën për Vendosjen e të Hyrave të Lejuara Maksimale për OSSH, ZRRE ka analizuar me kujdes të gjithë komponentët e kostove dhe kërkesat e të licencuarit, të paraqitura në aplikacionin e tij për të Hyrat e Lejuara Maksimale. Gjatë procesit të Përshtatjeve të Rregullta, ZRRE përdor vlerat e vendosura gjatë procesit të Shqyrtimit Periodik 2018-2022 dhe përshtat MAR-in për të reflektuar ndryshimet në mes të kostove që kanë qenë të parashikuara gjatë Shqyrtimit Periodik dhe kostove aktuale të arsyeshme të kompanive të rregulluara. Gjatë këtij procesi ZRRE do të:

1. Indeksojë Kostot Operative dhe të Mirëmbajtjes për Faktorin e Efikasitetit, i cili caktohet gjatë procesit të Shqyrtimit Periodik dhe për Inflacionin Vjetor, i cili caktohet duke përdorur Indekset e Harmonizuara të Çmimeve të Konsumit (HICP) për vendet e Eurozonës;
2. Caktojë Kostot e Lejuara të Humbjeve (LSSCt) për OSSH dhe t'i azhurnojë këto në mënyrë që të përfshijnë ndryshimin në mes të kostove të lejuara dhe të realizuara të humbjeve për Periudhën paraprake Rregullative, të cilat mund të kenë ndodhur si rezultat i ndryshimeve në kostot e blerjes së energjisë me shumicë apo i ndryshimeve në rrjedhat e energjisë elektrike në sistemin e shpërndarjes;
3. Azhurnojë MAR-in e OSSH-së, në mënyrë që të reflektojë ndryshimin në mes të të Hyrave të Lejuara dhe të Realizuara në Vitin paraprak Relevant (t-1), duke përfshirë edhe të hyrat e parregulluara;
4. Caktojë MAR-in e OSSH-së për Vitin Relevant t.

3 Bilanci i Energjisë Elektrike

Në këtë shqyrtim tarifor, ZRRE ka përdorur bilancin e aprovuar për të marr parasysh konsumin e përditësuar dhe vlerësimin për derrgullimin e konsumatorëve të kyçur në nivelin e tensionit 35kV. Implementimi i ndryshimeve ligjore në kuadër të liberalizimit të tregut ka një ndikim esencial në trajtimin e humbjeve në sistemin e energjisë elektrike. Bilanci i azhurnuar do të përdoret për të llogaritur blerjet e energjisë me shumicë për mbulimin e humbjeve të transmetimit, shpërndarjes dhe tarifën me pakicë për Shërbimin Universal.

3.1 Vlerësimi i Bilancit të Energjisë Elektrike të Realizuar dhe të Parashikuar

Me qëllim të vlerësimit të kostove që kanë të bëjnë me blerjen e humbjeve në nivel të OSSH-së, ZRRE ka analizuar të dhënat e raportuara nga KEDS për vitin 2019 dhe të dhënat për parashikimin e bilancit për vitin 2020. Analiza e bilancit të realizuar për vitin 2019 dhe atij të parashikuar për vitin 2020 është paraqitur në tabelën në vijim:

Tabela 1: Bilanci i energjisë elektrike

Bilanci i energjisë elektrike ne OSSH	Njësia	Realizimi 2019	Propozimi 2020
Hyrja ne OSSh	GWh	5,322	5,412
Energjia e pa faturuar në Veri	GWh	294	310
Hyrja në OSSh pa energjinë e pa faturuar	GWh	5,028	5,102
Hyrja në OSSh pa energjinë e pa faturuar	%	5.5%	5.7%
Humbjet teknike dhe komerciale në OSSh	GWh	1,083	951
	%	20.4%	17.6%
Gjithsej humbjet	GWh	1,378	1,261
	%	25.9%	23.3%
Energjia e mbetur për faturim	GWh	3,944	4,151
Faturimi nga KEDS	GWh	3,887	4,151
Rikthimi i humbjeve	GWh	57	-

Viteve të fundit, pas ndryshimit të strukturës tarifore, kemi një trend të rritjes së konsumit të energjisë elektrike. Kjo rritje e konsumit, kryesisht vjen si pasojë e heqjes së blloqeve tarifore dhe dallimeve sezonale. Kështu në vitin 2019 kemi rritje të konsumit për rreth 7% në raport me vitin 2018. Nga parashikimi i konsumit për vitin 2020 shihet që trendi i rritjes do të vazhdoj edhe më tej. Caku i humbjeve në shpërndarje, i lejuar nga ZRRE për vitin 2020 është 17.6%.

KEDS në aplikacionin e tij ka kërkuar që vetëm 20% e kostove që rezultojnë nga faturimi i energjisë për rikthimin e humbjeve të merret parasysh, për arsye të pamundësisë së arkëtimit të tyre, si pasojë e vonesave të procedurave gjyqësore. Rikthimi i humbjeve, sipas raporteve të KEDS si dhe verifikimit të ZRRE, rezulton të jetë prej 57 GWh energji elektrike. Kjo vlerë është përdorur gjatë kalkulimit të të hyrave të realizuara nga shitjet.

ZRRE konsideron, që kostoja që rezulton nga faturimi i kësaj energjie, duhet të trajtohet si e hyrë e tërësishme, sepse kjo trajtohet me parimin e aktualitetit, ku të hyrat njihen në momentin e faturimit dhe jo atëherë kur arkëtohen. Për më tepër, duhet theksuar, se kjo vlerë e energjisë prej 57 GWh është përfshirë në energjinë e hyrë në rrjetin e shpërndarjes, nga e cila bazë janë kalkuluar kostot e humbjeve të energjisë, prandaj njohja si kosto e kësaj energji nënkupton edhe njohjen e të hyrave që rezultojnë nga kjo energji.

Nga tabela e mësipërme, vërehet që humbjet e veriut janë të paraqitura si rrjedha fizike dhe përdoren për qëllime të barazimit të bilancit të energjisë elektrike. Sidoqoftë, kostot që rrjedhin nga furnizimi i katër komunave veriore të Kosovës nuk përfshihen gjatë kalkulimit të kostove të furnizimit me energji.

4 Përshtatjet e rregullta

Në këtë pjesë janë paraqitur kalkulimet lidhur me përshtatjet e rregullta vjetore të vitit 2019. Kalkulimi i këtyre përshtatjeve do të përfshihet gjatë përcaktimit të të hyrave të lejuara maksimale për vitin relevant tarifor 2020.

4.1 Përshtatjet për normën e inflacionit

Për të bërë kalkulimin e përshtatjeve lidhur me normën e inflacionit, si referencë është marr norma e inflacionit e publikuar nga Eurostatit për vendet e Eurozonës, e cila për vitin 2019 ishte 1.19%¹. Mënyra për kalkulimin e përshtatjeve të tilla është e përcaktuar në Rregullën e të Hyrave të OSSH-së.

Kjo normë aplikohet në përshtatjen e kostove operative, kostove të zhvlerësimit dhe kthimit në kapital. Pas aplikimit të normës së inflacionit prej 1.19% ndaj komponentëve të kostove të sipërpërmendura, rrjedh vlera e kostove të përshtatura prej 0.65 milion euro. Përshtatjet që kanë rezultuar nga aplikimi i normës së inflacionit për secilën nga komponentët e kostove të lejuara në vitin 2019 janë shtuar më pastaj vlerësimit fillestar të kostove të vlerësuara për vitin 2020. Detajet e këtyre kalkulimeve janë paraqitur në tabelën në vijim:

Tabela 2: Përshtatjet për inflacion

Linja	Njësia	a) Lejuar 2019	b) Përshtatja për HICP	c) Vlerësimi fillestar 2020 ²	d=b+c Lejimi 2020
OPEX-i	mil€	26.30	0.31	25.53	25.84
Zhvlerësimi	mil€	14.65	0.17	15.23	15.40
Kthimit	mil€	13.59	0.16	14.95	15.12
Total	mil€	54.55	0.65	53.68	56.36

Përkundër kërkesës së KEDS për rritje të kostove të OPEX-it (rritje e pagave, derivateve, mirëmbajtjes) për vitin 2020 në vlerë prej 2% (0.5mil€) krahasuar me lejimet e OPEX-it për vitin 2020 të vlerësuar gjatë PRR2, ZRRE ka lejuar rritje të OPEX-it për KEDS gjatë shqyrtimit periodik 2018-2022 dhe konsideron se rritjet e mëtejme janë të paarsyeshme, duke marrë parasysh edhe efikasitetin e nevojshëm nëpër vite.

Kostot shtesë: Lidhur me kostot e sigurimit shëndetësor në vlerë prej 19 mijë euro/muaj, ZRRE konsideron si të arsyeshme në parim këto kosto, megjithatë mbetet që KEDS të dëshmojë se ka përzgjedhur kontratat më të favorshme përmes procesit konkurrues, dhe ato do të jenë subjekt i azhurnimeve gjatë shqyrtimit të ardhshëm. Lidhur me kostot e sigurimit të automjeteve ato janë pranuar në vlerë prej 15 mijë euro, ngase këto janë jashtë kontrollit të të licencuarit.

¹ Burimi: Eurostat, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (vizituar më 27.01.2020)

² Sipas lejimeve të Shqyrtimit Periodik 2018-2022 linku: http://ero-ks.org/2018/Raportet/Pergjigje%20ndaj%20komenteve%20te%20KEDS_PRR2_final.pdf

4.2 Përshtatjet për kostot e bartshme

Për shkak të dallimeve ndërmjet energjisë së parashikuar dhe asaj të realizuar nga OSSh lidhur me obligimet e OSSh ndaj Operatorit të Tregut (OT) dhe Operatorit të Sistemit (OS), janë bërë përshtatjet për të reflektuar këto dallime. Vlera e këtyre përshtatjeve është 0.21 milion euro (dallimi ndërmjet 1.23 milion Euro dhe 1.45 milion Euro).

4.3 Përshtatjet e kostove të humbjeve

Përshtatja e kostos së humbjeve për OSSh bëhet përmes formulës së mëposhtme:

$$(LSSCat-1 - LSSCft-1) * (1+ It)$$

Vlera e kostos së përshtatur për humbje është 1.02 milion euro, e cila rezulton për shkak të rrjedhave më të mëdha të energjisë të realizuara kundrejt atyre të parashikuara. Detajet e kalkulimeve janë dhënë në tabelën më poshtë.

Tabela 3: Përshtatjet për kostot e humbjeve

OSSH MAR	Njësia	E lejuar 2019	E realizuar 2019	E propozuar 2020
Parametri i indeksimit				
It	%		7.38%	
Humbjet e lejuara (LSSCt)				
LSSAt	%	18.8	18.8	17.60
REUEt	GWh	4,965	5,322	5,412
WHEAt	€/MWh	44.88	42.89	49.19
LSSCat-1	mil€		42.91	
LSSCft-1	mil€	41.89		46.86
Kostot e përshtatura³	mil€		1.02	

Ku :

$LSSA_t$ janë humbjet e lejuara, që janë paraqitur si përqindje e energjisë që hyn në sistemin e shpërndarjes në vitin relevant t

$REUE_t$ janë njësitë e energjisë (MWh) apo (GWh) që hyjnë në sistemin e shpërndarjes në vitin relevant t

$WHEA_t$ është mesatarja e kostos me shumicë të energjisë (€/MWh) në vitin relevant t

$LSSCa_{t-1}$ është kostoja e realizuar e humbjeve të lejuara në vitin relevant t-1, (llogaritur duke përdorur humbjet e lejuara)

³ Këto kosto janë pjesë e azhurnimeve të përgjithshme dhe reflektohen në MAR-in e vitit 2020.

$LSSC_{t-1}$	<i>është kostoja e parashikuar e humbjeve në vitin relevant t-1, (llogaritur duke përdorur humbjet e lejuara)</i>
I_t	<i>është norma e interesit për vitin relevant t, që llogaritet bazuar në EURIBOR plus S%, ku S paraqet vlerën që do përcaktohet nga Rregullatori gjatë shqyrtimeve periodike që reflekton preminë e pagueshme nga i licencuari për huatë afatshkurtra mbi normën e EURIBOR-it</i>

ZRRE në vlerësimin preliminar ka parashikuar kostot e blerjes së energjisë për mbulimin e humbjeve bazuar në çmimet aktuale të realizuara në vitin 2019, por gjatë procesit të konsultimit publik, palët duhet të ofrojnë dëshmi se kanë respektuar parimet e përcaktuara në kornizën ligjore dhe rregullative për shitblerje të energjisë për mbulimin e humbjeve.

4.4 Përshtatjet për të hyrat jo tarifore

Të hyrat tjera të realizuara nga aktivitetet e pa-rregulluara siç janë: të hyrat nga dhënia me qira e aseteve, të hyrat nga operatorët e ndryshëm ekonomik, shitja e aseteve, shërbimet e ndryshme ndaj konsumatorëve, etj, zbriten nga të hyrat e lejuara maksimale. Vlera e këtyre të hyrave të realizuara nga OSSh në vitin 2019 është raportuar nga KEDS-i të jetë 6.84 milion euro. ZRRE në vlerësimin preliminar ka marrë në shqyrtim këtë vlerë, megjithatë në vlerësimin përfundimtar KEDS duhet të ofrojë të dhënat sipas pasqyrave të audituara financiare.

Duke pasur në dispozicion të dhënat preliminare nga KEDS lidhur me realizimin e OPEX-it dhe të hyrave për vitin 2019, disa komponentë të OPEX-it, siç janë kostot e mirëmbajtjes, të hyrat e parregulluara, etj. do të jenë subjekt i azhurnimit gjatë procesit konsultativ.

4.5 Përshtatjet për faktorin korrigjues të të hyrave

Në pajtim me Rregullën për të Hyrat e Lejuara Maksimale është bërë korrigjimi i të hyrave të vitit 2019. Parimi i cili aplikohet ka të bëjë me vlerësimin e përgjithshëm të kostove të lejuara aktuale dhe të hyrave aktuale të realizuara. Këto llogaritje janë bërë sipas formulës në vijim:

$$KREV_t = (AAC_{at-1} - ARR_{t-1}) * (1 + I_t)$$

Ku janë:

AAC_{at-1} *Kostot e lejuara aktuale për vitin relevant t-1 ("Actual Allowed Cost as determined in Relevant Year t-1")*

ARR_{t-1} *Paraqet të hyrat e realizuara në vitin relevant t-1 ("is the Actual Regulated Revenues in Relevant Year t-1")*

I_t *Norma e interesit për vitin relevant t, që llogaritet bazuar në EURIBOR plus S%, ku S paraqet vlerën e përcaktuar nga ZRRE-ja gjatë shqyrtimeve periodike që reflekton preminë e pagueshme nga i licencuari për hua afatshkurtra*

Ndryshimi në mes të AAC_{at-1} prej 99.47 milion euro dhe ARR_{t-1} prej 103.20 milion euro, pas aplikimit të normës së interesit rezulton të jetë – 4 milion euro. Ky ndryshim ndërmjet të hyrave dhe kostove aktuale të lejuara bartet si azhurnim gjatë përcaktimit të MAR për vitin 2020.

5 Propozimi për të Hyrat e Lejuara Maksimale të OSSH-së

Të Hyrat e Lejuara Maksimale për OSSH janë llogaritur sipas formulës në vijim:

$$MAR_t = OPMC_t + DEPC_t + RTNC_t + LSSC_t + LICC_t - NTFR_t + ADJ_t + KREV_t$$

Ku

MAR_t janë të hyrat e lejuara maksimale në vitin relevant t

$OPMC_t$ janë kostot e lejuara operative dhe të mirëmbajtjes në vitin relevant t

$DEPC_t$ është zhvlerësimi i lejuar në vitin relevant t

$RTNC_t$ është kthimi i lejuar në kapital në vitin relevant t

$LSSC_t$ është kostoja e lejuar e humbjeve në vitin relevant t

$LICC_t$ është kostoja e taksës për licencë në vitin relevant t

ADJ_t është përshtatje e kostove

$KREV_t$ është faktori i korrigjimit të të hyrave në vitin relevant t

Rezultatet e kalkulimeve për këta komponentë janë paraqitur në tabelën më poshtë.

Tabela 1 Propozimi i MAR të OSSH (KEDS) pas përshtatjeve

Te hyrat e lejuara maksimale	Lejuar 2018	Lejuar 2019	Propozuar 2020
Parametrat e indeksimit			
Faktori i efikasitetit	-	1.5%	1.5%
HICP	1.7%	1.19%	
Euribor	-0.1%	-0.2%	
Faktori - S	7.6%	7.6%	
Norma e interesit - It	7.5%	7.4%	
Shpenzimet operative dhe te mirëmbajtjes (OPMct)			
Vlerësimi gjate PRR2		25.85	25.53
Lejuar - OPMct = OPMct-1 * (1 + CPIit-1) * (1 - Et) * (1 - Pt)	26.18	26.30	25.84
Kostot shtesë të OPEX-it			0.24
Kostot e zhvlerësimit (DEPct)			
Vlerësimi gjate PRR2		14.44	15.23
Lejuar - DEPct = DEPct-1 * (1 + CPIit-1) * (1 - Pt)	12.23	14.65	15.40
Kostot e kthimit (RTNct)			
Vlerësimi gjatë MYT		13.39	14.95
Lejuar - RTNct = RTNct-1 * (1 + CPIit-1) * (1 - Pt)	11.72	13.59	15.12
Obligimet ndaj KOSTT-it			
Obligimet ndaj KOSTT-it -parashikim	0.79	1.23	0.92
Obligimet ndaj KOSTT-it -aktual	0.54	1.45	
Kostot e humbjeve (LSSct)			
Parashikim			
LSSAt	18.80%	18.80%	17.60%
REUEt	4,539.5	4,964.9	5,412.4
WHEAt	44.00	44.88	49.19
Kostoja e parashikuar e humbjeve	37.55	41.89	46.86
Aktual			
LSSAt	18.80%	18.80%	17.60%
REUEt	5,120.4	5,322.0	
WHEAt	47.40	42.89	
Kostoja e aktuale e humbjeve	45.63	42.91	-
Përshtatjet			
Te hyrat e parregulluara PRR2	(3.50)	(3.50)	(3.50)
Përshtatjet për (2017 dhe PRR1)	(1.50)	(1.50)	(1.50)
Përshtatja për çmimin e humbjeve 2017		(2.48)	-
Korrigjimi i jobalanceve 2017		1.74	-
Te hyrat aktuale te parregulluara	(5.77)	(6.84)	
Taksa e licencës:			
Parashikim			0.15
Aktual	0.09	0.07	
KREV – faktori korrigjues i të hyrave			
Faktori korrigjues i te hyrave t-1		9.58	-4.00
AAct-1 - kostot aktuale për vitin t-1	89.10	99.47	
ARRt-1 - te hyrat aktuale për vitin t-1	80.19	103.20	
KREvt = (AAct-1 – ARRt-1) * (1+ It)	9.58	-4.00	
MAR – të hyrat e lejuara maksimale	83.46	101.50	95.52

Si rezultat i kalkulimeve të secilit komponent të kostove, MAR i propozuar për OSSH për vitin 2020 është 95.52 milion euro.